

ตาโบลิวังต์กับการคิดเห็นเป็นภาพ
Tableau vivant and Visual Thinking

ศรายุทธ รัตน์ภูมิ

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์

สาขาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

sarayutrattanapoom@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของตาโบลิวังต์ เป็นลักษณะของการสื่อภาพนิ่งออกมาเพื่อให้เห็นและนึกคิดออกมาเป็นภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกับหลักการการคิดเห็นเป็นภาพ (Visual Thinking) นั้นมีลักษณะในการคิดเหมือนกัน แล้ววิธีการนี้เป็นสามารถช่วยให้เกิดประโยชน์ในลักษณะรูปแบบการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนนั้นเกิดการบวนการคิด ช่วยให้สมองนั้นรู้จักการเรียงลำดับขั้นตอนในการคิดและเข้าใจและนึกคิดออกมาเป็นภาพ

คำสำคัญ ตาโบลิวังต์, การคิดเห็นเป็นภาพ

Abstract

This article is about “Tableau vivant” which is a static scene containing one or more actors or models. They are stationary and silent, usually in costume, carefully posed, with props and scenery. It thus combines aspects of theatre and the visual arts which relates to visual thinking. This kind of performance could help student throughout learning method to gain more thinking process, help to understand how different parts of a system can influence one another to be visual Thinking.

Keywords Tableau vivant, Visual Thinking

บทนำ

การคิดและการจดจำของคน เป็นระบบการทำงานที่ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ในการรับ เก็บ จัดการ การเปลี่ยนแปลง และนำข้อมูล ออกมา โดยการทำงานของ ความจำ นี้ จะคล้าย กับเครื่องคอมพิวเตอร์ คือ เริ่มจากการใส่รหัสข้อมูลเข้าไป จากนั้นจะเก็บข้อมูลไว้ในระบบ เมื่อต้องการข้อมูลใดก็จะ เรียกออกมาใช้ เช่นเดียวกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ถ้าเราไม่สามารถจำสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นได้ เช่น ไม่สามารถจำชื่อของได้ มองภาพ ของคุณในกระจกแต่รู้สึกรู้ว่าเป็นภาพคนแปลกหน้าที่ไม่คุ้นเคย นอกจากนี้ยังไม่สามารถอ่านข้อความในย่อหน้า ต่อไปได้ เพราะว่าจำตัวอักษรไม่ได้หรือไม่เข้าใจความหมายของคำ ถ้าสูญเสียความจำไปทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นสิ่งที่แปลกและใหม่สำหรับและจะทำให้มีความยากลำบากในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมากเนื่องจากไม่สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ถ้าขาดความจำ ความจำ จึงเป็นการเก็บรักษาข้อมูลไว้ระยะเวลาหนึ่ง ความจำ เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาข้อมูลในช่วงเวลาที่ผ่านไป ฉะนั้นการสร้างความคิดและความทรงจำที่ดีนั้น จะต้องเริ่มจากการฝึกคิด โดยการคิดแบบเป็นภาพเพื่อให้สมองได้มีการจดจำ และเป็นการกระตุ้นความรู้

ตาโบลิวังต์

ตาโบลิวังต์หมายถึงภาพที่มีชีวิต เป็นคำใช้เรียกการแสดงที่ผู้แสดงวางท่าทางเลียนแบบภาพวาด หรือแสดงเป็นกิริยาเพื่อเล่าเรื่อง โดยไม่มีการพูดและเคลื่อนไหวร่างกาย ผู้แสดงจะแต่งตัวอย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความสมจริง แสดงท่าทางอย่างหนึ่งอยู่ในฉากที่ถูกจำลองบรรยากาศตามเรื่องราวในภาพวาด ในระหว่างนั้นก็จะมิดนตรีบรรเลงบทเพลงที่เหมาะสมกับเรื่องราวบรรเลงอยู่ตลอด ทั้งสามส่วนถูกนำเสนอพร้อมกัน เพื่อเลียนแบบภาพ หรือบ่อยครั้งจะใช้เลียนแบบรูปปั้นในระหว่างนั้นจะมีดนตรีบรรเลงบทเพลงที่เหมาะสมกับเรื่องราวอยู่ตลอด ทั้ง 3 ส่วนถูกนำเสนอพร้อมกันเพื่อเลียนแบบภาพ หรือบ่อยครั้งที่จะใช้เลียนแบบรูปปั้น การแสดงตาโบลิวังต์ ได้รับความนิยมในหมู่ชนชั้นสูงสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ผู้ประพันธ์บทการแสดงตาโบลิวังต์ที่มีชื่อเสียงคือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการแสดงที่เป็นรูปแบบเดียวกับ Tableau vivant (ตาโบลิวองค์) แต่ได้ดัดแปลงให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย แสดงในพระราชสำนัก ใช้แสดงต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง บทเพลงบรรเลงด้วยดนตรีไทย สลับการขับร้องแบบดนตรีไทยเพื่อเล่าเรื่องราว มีการเลือกใช้ทำนองที่เหมาะสมกับเรื่องราวเหล่านั้น บทการแสดงตาโบลิวังต์ มีจำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ เรื่องพระเป็นเจ้า เรื่องราชาธิราช เรื่องนิทราชาคริต (ต้ออาบูหะซัน) เรื่องสามก๊ก (ต้อจูล่ง) เรื่องขอมดำดิน เรื่องพระลอ เรื่องอุณรุท และเรื่องซิลเดอริลลา

ภาพที่ 1 ตาโบลิวังต์

ที่มา: <http://www.reurnthai.com> (2018)

หลักการของตาโบลิวังต์

1. ต้องแสดงเรื่องอะไรที่คนดูรู้จักดีแล้ว เพลงหรือบทพากย์เป็นส่วนประกอบเพื่อจะเข้าใจดีขึ้น ถ้าหากว่าไปเอาเรื่องอะไรที่ไม่มีใครรู้จักมาแสดง คนดูก็จะไม่เข้าใจว่าแสดงหุ่นนิ่งอะไรกันอยู่ ถึงมีเสียงเล่าประกอบก็คงช่วยไม่ได้มากเท่าไร
2. ฉากที่เลือกมาควรจะมีเอกลักษณ์เด่นชัด มองแล้วรู้ว่าเป็นเรื่องอะไร ตัวแสดงบนเวทีควรมีลักษณะพิเศษ เช่นมีการแต่งกายโดดเด่นเฉพาะตัว ให้รู้ว่าเป็นตัวนั้นตัวนี้ในตำนาน ประวัติศาสตร์ หรือวรรณคดี ถ้ามีลักษณะพื้นฐานซ้ำกันเป็นสิบเป็นร้อย อย่างพระเอกนางเอกในละครจักรวาลของไทย คนดูก็ไม่รู้ว่าตัวไหนที่มาแสดงทำให้ดูอยู่

ภาพที่ 2 นาฏศิลป์จินภาพ
ที่มา: <http://www.reurnthai.com> (2018)

การคิดเห็นเป็นภาพ

การคิดด้วยภาพ คือ การคิดด้วยดวงตา แทนที่จะคิดด้วยสมองแบบวนไปวนมา การใช้ดวงตาจะช่วยให้เราคิดกลับไปกลับมาระหว่างสมองกับภาพที่วาดบนกระดาษ ซึ่งจะช่วยพัฒนาการคิดให้มีความหลากหลายและลึกซึ้งยิ่งขึ้น หลายครั้งการคิดด้วยภาพช่วยให้เราเห็นโครงสร้างที่เป็นเหตุเป็นผลของข้อมูล และนำไปสู่การมองเห็นมาตรการแก้ไขปัญหา สมองคนเราเป็นสิ่งที่แปลก ยิ่งใช้มากเรายิ่งเก่ง เพราะฉะนั้นต้องไม่ลั้งเล ต้องใช้สมองให้มากที่สุด การใช้รูปภาพถ่ายทอดจินตนาการ จะช่วยสามารถดึงความคิดสร้างสรรค์ของและคนออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดเวลาในการอธิบาย คิดเป็นภาพ คนที่ไอคิวสูงๆ นั้นจะสามารถสร้างภาพต่างๆ ขึ้นในใจได้ตามที่เขาต้องการ ประโยชน์ของการคิดเป็นภาพคือเร็ว และเห็นภาพรวมได้ก่อนภาพที่ Subconsciour mind ส่งมาให้เรานั้นเร็วมาก ถ้าเราไม่ฝึกสร้างภาพในใจจะทำให้เราไม่สามารถเห็นภาพที่ Subconsciour mind ส่งมาให้เราได้ สมองข้างซ้ายของคนเรามักจะทำตัวเป็นผู้ตรวจสอบ Subconsciour mind ที่มักจะส่งข้อมูลแปลกๆ มาให้เราตลอดเวลา ซึ่งบางทีอาจจะเป็นรูปภาพ หรือเสียงเบาๆ แต่สิ่งเหล่านั้นบางทีไม่ได้มีความหมายสำหรับเรา ทำให้สมองด้านซ้ายตัดสิ่งเหล่านั้นออกไป ดังนั้น บรรดา Genius ต่างๆ มักจะมีสมุดโน้ตข้างๆ เสมอ เพื่อไว้ขีดเขียนสิ่งต่างๆ ที่มาจาก Subconsciour mind

ภาพที่ 3 การคิดเห็นเป็นภาพ (Visual Thinking)
ที่มา: <http://www.aldenleonard.com> (2018)

การคิดเป็นภาพ ความหมายง่ายๆ ก็คือการใช้ภาพมาช่วยในการคิดของเรา ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงาน คุยงานประชุมต่างๆ ซึ่งเป็นการวาดภาพแบบง่ายๆ มีแค่ปากกาหรือดินสอและกระดาษเอ 4 ทั่วๆ ไป มาใช้ในการที่จะวาดภาพออกมาช่วยในการคิดงานและการคุย โดยหากพูดถึง Visual Thinking เป็นเทคนิคที่ทุกคนทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กๆ เพราะพวกเขาใช้อยู่แล้ว เนื่องจากเด็กๆ มักใช้ภาพในการเรียนรู้ เวลาเขาจะสื่อสารอะไรบางอย่าง เขาจะเขียนภาพออกไป ดังนั้น Visual Thinking เป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะช่วยให้เราสร้างการจดจำที่ดีได้ เพราะภาพจะช่วยสร้างความประทับใจให้แก่เราได้ ไม่ว่าจะด้วยเรื่องของการใช้สีสันท่านเข้ามามีส่วนร่วมช่วยให้เราจดจำได้ดียิ่งขึ้น

หรือแม้กระทั่งการสรุปจับใจความสำคัญของสิ่งนั้นๆ และจะทำให้เราเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งแต่ละสิ่ง เห็นลำดับความสำคัญของแต่ละสิ่ง เห็นทิศทาง และที่สำคัญคือเราได้เห็นภาพรวม ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยให้เราสามารถมองเห็นโอกาสที่เราไม่เคยมองเห็นจากตัวหนังสือหรือตาราง ตัวเลข ทำให้เราเห็นต้นเหตุของปัญหาและทางแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนขึ้น

สำหรับประโยชน์ของเทคนิค Visual Thinking มีอยู่ 3 อย่าง อันดับแรกคือ ทำให้เกิดการเรียนรู้และรับฟังข้อมูลได้ดีขึ้น อันดับสอง ช่วยในการพูดคุยสื่อสารในกลุ่มคนเล็กๆ 2-3 คน จะมีประสิทธิภาพมากและสนุกมากขึ้น อาทิเช่น ระหว่างการพูดคุย หากมีภาพมาช่วยมันก็จะทำให้เข้าใจเร็วมากขึ้นในเวลาที่จำกัด ซึ่งทักษะ Visual มันจะกรองข้อมูล เป็นการวาดแบบมีระบบโดยอัตโนมัติ คือมันจะทำให้เรื่องที่เราเล่าเป็นขั้นเป็นตอน กระชับมากขึ้น เพราะเราต้องวาดมันออกมาให้ได้ และอันดับที่สามคือ ช่วยให้การประชุมวงใหญ่ๆ 8-10 คน มีประสิทธิภาพและพลังในการสื่อสารมากขึ้น

ทั้งนี้ เทคนิคสำคัญในการคิดด้วยภาพก็คือ อย่าห่วงสวยในการวาดรูป ให้วาดเลยโดยไม่จำเป็นต้องลงรายละเอียดของวัตถุนั้นๆ อย่างละเอียด และแม้จะเป็นการเขียนภาพ แต่ก็สามารถเขียนคำได้ด้วย ซึ่งการเริ่มเขียนภาพใหม่ๆ ให้นำคำสำคัญมาเขียนแบบลองผิดลองถูกไปเรื่อยๆ จนกว่าจะสามารถอธิบายและทำให้ผู้อื่นยอมรับในความคิดของเราได้ การคิดด้วยภาพที่ดีจะสามารถจัดข้อมูลเป็นกลุ่มและแยกเป็นลำดับขั้น ระบุเฉพาะข้อมูลสำคัญเท่านั้น ช่วยให้ทำความเข้าใจได้ง่าย มองครั้งเดียวก็สามารถเข้าใจเรื่องราวหรือข้อมูลที่ต้องการได้ทันที แม้จะไม่สามารถถ่ายทอดข้อมูลได้ทั้งหมด แต่ภาพก็เหมาะสมสำหรับการถ่ายทอดใจความสำคัญในเวลาสั้นๆ สุดท้ายเมื่อฝึกคิดด้วย การคิดเป็นภาพ เทคนิคสื่อสารสู่ความสำเร็จ thaihealth ภาพหลายครั้งจนมีความชำนาญ ก็จะช่วยเปลี่ยนเป็นนิสัยการคิดไปอย่างอัตโนมัติ การใช้รูปภาพถ่ายทอดจินตนาการ จะช่วยสามารถดึงความคิดสร้างสรรค์ของและคนออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดเวลาในการอธิบาย ไม่ได้หมายถึง รูปภาพ หรือภาพประกอบอย่างเดียว แต่รวมไปถึงคำสำคัญ (Key Word) ที่เป็นประโยคหรือข้อความสั้น ๆ ที่กระชับและได้ใจความ การเขียนภาพ จะช่วยจัดระเบียบข้อมูลและเรื่องราว ทำให้เราสื่อสารได้ง่ายและชัดเจน เนื่องจากการสื่อสารด้วยประโยคหรือข้อความ มักเกิดความกำกวมได้ง่าย บางครั้งก็สื่อสารเรื่องราวได้ไม่ครบถ้วน มีการเติมคำว่า “เป็นต้น” ลงในท้ายประโยค การสื่อด้วยภาพทำให้สามารถมองเห็นเนื้อความได้ในครั้งเดียว การเริ่มเขียนภาพใหม่ ๆ ให้นำคำสำคัญมาเขียนแบบลองผิดถูกไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะสามารถอธิบายและทำให้ผู้อื่นยอมรับในความคิดของเราได้ สิ่งที่เป็นพื้นฐานแห่งการยอมรับ คือ การมีตรรกะและเหตุผลเป็นสิ่งจำเป็น

การคิดเห็นเป็นภาพ (Visual Learning) กับ ตาโบลีวังต์

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบ Visual Learning มีลักษณะคล้ายคลึงกับลักษณะของการแสดงที่เรียกว่า ตาโบลีวังต์ เป็นคำที่เธอเรียกผู้แสดงท่าทางเลียนแบบภาพวาดหรือแสดงเป็นกิริยาเพื่อเล่าเรื่อง โดยไม่พูดและเคลื่อนไหวร่างกาย ผู้แสดงจะแต่งตัวอย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความสมจริง แสดงท่าทาง

อย่างนี้อยู่ในทางที่ถูกจำลองบรรยากาศตามเรื่องราวในภาพวาด เพราะฉะนั้น Visual Learning กับ ตา โบลวิรงค์ เป็นสิ่งที่ช่วยสอนและเน้นไปที่จินตนาการในการคิดเพื่อในการจดจำและเรียนรู้ผ่านการคิดเห็นเป็น ภาพ

ประโยชน์ของการคิดเห็นเป็นภาพ

ในการดำเนินชีวิตทุกวันนี้ ไม่ว่าจะเป็น การทำงาน การเรียน การเดินทาง ตลอดจนการทำกิจกรรม ต่างๆ ฯลฯ เราทุกคนล้วนแล้วแต่ใช้สมองและกระบวนการทางความคิดอยู่กับเรื่องราวที่มากมายทั้งสิ้น ทำให้ สมองมีการสะสมข้อมูลที่ไม่จำเป็นจำนวนมาก ฉะนั้นการคิดเห็นเป็นภาพจะช่วยจัดระเบียบความคิดให้เราใช้ สมองอย่างมีประสิทธิภาพ และเหลือที่ว่างมากพอที่จะคิดอย่างเป็นระบบ สามารถอธิบายความคิดให้ผู้อื่น เข้าใจได้อย่างง่ายดาย อย่างกิจกรรม "คิด เห็น เป็นภาพ" (Visual Thinking)

Visual Thinking คือเครื่องมือหรือแนวทาง โดยใช้ภาพง่ายๆเพื่อช่วยสมองในการคิดทำให้สมองคิด อย่างเป็นระบบและมีระเบียบมากขึ้นโดยการใ้รูปภาพง่ายๆมันเป็นการบูรณาการเครื่องมือในตัวตนนั้นก็คือ สมองมือและตา Visual Thinking ในภาษาไทยก็คือการ คิดด้วยภาพคือว่าไปจิตไปและเราสามารถนำรูปภาพ ที่เราวาดไปเสนอได้ด้วย แปลว่าพอเราคิดเสร็จเราก็สามารถถ่ายทอดความคิดของเราให้กับคนอื่นได้เข้าใจตรง กับตัวเรามากขึ้นด้วย Visual Thinking สามารถใช้ได้กับทุกๆสายงานโดยเฉพาะวงการการศึกษาก็สามารถใช้ Visual Thinking ได้ เพราะจริงๆทุกวันนี้เราทุกคนมีปัญหาซึ่ง Visual Thinking จริงๆสามารถช่วยในการ แก้ปัญหาซึ่งถ้าเราทุกคนมีปัญหาเราก็สามารถใช้ Visual Thinking ในการแก้ไขปัญหา

รายการอ้างอิง

- ประวัตติ เพียรเจริญ .2550. คิดด้วยภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น.
สุธีระ ประเสริฐสรรพ. 2552. ถอดรหัสการเขียนโครงการวิจัย ประเภททุนแข่งขัน : เพื่อเพิ่มคุณค่าของการ วิจัยไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
อภิศรี นิรุติปัญญากุล (2017), ฝึกสมองลงจดบันทึกเป็นภาพ, กรุงเทพฯ.
รุทมิ แก้วมาก. (2556). ตับตาโบลวิรงค์. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2559.
วินิตา (วินิจฉัยกุล) ดิถียนต์. (2555). พระนิพนธ์บทตาโบลวิรงค์ ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2559.
ธนิต อยู่โพธิ์ (2523). เครื่องดนตรีไทยพร้อมด้วยตำนานการผสมวงมโหรี ปี พาทย์และเครื่องสาย. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.